

iránt. Kiüti a nyeregből vetélytársát s most már ő tulajdonítja el Helwing nevét. A regénynek ezek az utolsó szavai: Oh én nyomorult.

Bármennyire ellenszenves is ez a téma, kétségtelenül rejt magában érdekes lelki problémákat. Az útalt szeretőjéhez bűne által láncolt asszony, s az emberi kötelesség és szerelem közt vívódó férfi lélekrajza azonban Bafficónál mélyebb pszichológust követelne. Az ő fantáziájának még csak az sem sikerül, hogy eleven alakokká varázsolja személyeit. Az elbeszélés módja sem mondható valami ügyesnek. A férj emlékiratából már a regény elején megtudjuk a titkot, melynek földerítésén Rinaldi később oly buzgón fáradozik. Az egész könyvön meglátszik, hogy az író tollát nem a művészi kifejezés szükséglete, hanem más érdekek vezették.

A regénynél fordítása sem jobb. Elsietett boglyas, fésületlen. Garádi Vilmosnak tisztában kellene lennie mindenekelőtt némely olasz szó értelmével (pl. *volere* nem mindig *akarni*), de főleg — mielőtt fordít — meg kellene tanulnia, hogy nem minden jó magyarul, ami jó az olaszban. Erre a kérdésre: „Hát ön azt ajánlja, hogy a Costanzi színházba menjünk?” — nem az a magyar felelet, hogy „Bizonyosan”. A fordítónak „*sok* a napsugár” a szobában; az „*arc* álarccá *vedlik át*”; Emma „olyan szép, *mint akár...*”; *autóval tett kirándulásról*, egy *vadászaton lévő* Diana szobráról beszél. Nincsen lap, melyen hasonló és még esetlenebb pongyolaságok ne zavarnák az olvasót.

A modern olasz irodalomról keveset tud közönségünk. Miért kellett épp ezt a regényt és így lefordítani? *Kastner Jenő.*

Szabó István Andor: Az úriember. (Légrády Testvérek.) Balzac szerint a szatócsok és a gimnáziumi tanárok ki vannak zárva az elegáns életből. Örömmel állapítjuk meg, hogy az első modern magyar illetan szerzője: tanár. *Szabó István Andor*, aki a cs. és kir. katonai reálskolában több ízben volt az *Anstaltslehre* előadótisztje, nem sablonos illetant írt, hanem praktikus életbölcseletet. Bár minden

társadalmi osztálynak beszél, főképpen mégis a középosztály ideálját rajzolja meg. Meggyőzően bizonyítja, hogy a boldog és izléses élethez elsősorban nem pénz kell, hanem nevelés és szív. Könyvének minden sorából kisugárzik az emberszeretet szava: magyár is elég keserű az életünk, ne tegyük hát egymás közt elviselhetetlenné, mikor egy kis jóakarattal kellemessé és széppé varázsolhatjuk.

Szabó munkáját sok minden fölébe emeli az eddigi száraz, táncmesteri hangon megírt, feszes illetanoknak: a tárgy szeretete, a nemes felfogás, a széles látókör, a nagy olvasottság; mondhatni az illem világtörténetét olvassuk kiten, még pedig a novellák magyaros, mulattató nyelvén, ötletes, szípkázó leírásokban. Mindenütt az igazi úriember áll előttünk s ezt különösen hangsúlyoznunk kell, mert nagyon sokan vannak, akik a *paraszt* és az *úri* embereket nem a lelki felsőbbrendűség, hanem a véletlen születés, rang és vagyon szerint skatulyázzák.

Mondanunk sem kell, hogy ez a könyv ma aktuálisabb, mint valaha. Társadalmunk — lelki finomságban, szeretetben — nagyot esett, sőt zuhant. Az utilitás elve, egymás lelketlen félretaszítása s az egyedül elvezető pénz kultusza sokakban elfojtotta a kölcsönös szívesség, jóság parancsát. A háború olyan rétegeket vetett fel, sokszor bizony vezető helyre s annyi ember került — még pedig kizáróan anyagi szerencséből — magasabb légkörbe, hogy első komoly illettanunk nélkülözhetetlen útravalónak bizonyul. A munka számos érdemén kívül kivált ebben a jelenségben látom a szíves fogadás okát, melyben a napi sajtó Szabó könyvét részesítette. De van ennek a könyvnek még egy fontos hivatása: az ifjúság soráiban. Sajnos, az illetan iskoláinkban még nem kötelező tantárgy. Pedig ha a budapesti tudományegyetem teológiai karának tárgyai közt ott szerepel, miért nincs meg mindenütt, főképpen a középiskolákban, egy-egy latin óra rovására? Addig is, míg ez a korszak elérkezik, végtelen hasznára lesz társadalmunknak, ha minél többen forgatják Szabó István könyvét.